

Persbericht

Luxemburg, 12 april 2016

Terugdringing van nutriëntenverontreiniging in de Oostzee: beperkte vooruitgang en gebrek aan ambitie, aldus EU-controleurs

EU-maatregelen om nutriëntenverontreiniging in de Oostzee terug te dringen hebben slechts een beperkt effect gehad volgens een nieuw verslag van de Europese Rekenkamer. De controleurs constateerden dat het in de plannen van de lidstaten ontbreekt aan ambitie en passende indicatoren. De investeringen in afvalwaterinfrastructuur hebben slechts ten dele hun doel bereikt, de landbouwmaatregelen zijn niet afgestemd op de omvang van het probleem en de meerwaarde van de EU-strategie voor de Oostzee is moeilijk te beoordelen.

De Oostzee is een van 's werelds meest verontreinigde zeeën. Zij is omringd door acht EU-lidstaten (Denemarken, Estland, Finland, Duitsland, Letland, Litouwen, Polen en Zweden) en Rusland.

In de periode 2007-2013 droeg de EU 4,6 miljard euro bij voor de opvang en behandeling van afvalwater in vijf lidstaten aan de Oostzee. Er was nog eens 9,9 miljard euro gemeoid met maatregelen voor plattelandsontwikkeling in alle acht Baltische lidstaten aan de Oostzee, met inbegrip van waterbescherming. Bovendien cofinancierde de EU van 2001 tot 2014 projecten ter waarde van bijna 50 miljoen euro in Rusland en Belarus ter verbetering van de waterkwaliteit.

De controleurs bezochten drie lidstaten aan de kust van de Oostzee (Finland, Letland en Polen) en hielden een enquête in alle andere lidstaten aan de Oostzee. Door de EU ondersteunde projecten in Rusland en Belarus werden bij de Europese Commissie doorgelicht aan de hand van documenten. Bij de controle werd nagegaan of de maatregelen van de EU de lidstaten doeltreffend hebben geholpen om de nutriëntentoevoer naar de Oostzee terug te dringen. De algehele conclusie luidde dat er slechts beperkte vooruitgang was geboekt.

“Het verbeteren van de waterkwaliteit in de Oostzee vergt meer gerichte actie en meer samenwerking met Rusland”, aldus de heer Ville Itälä, het voor het verslag verantwoordelijke lid van de Europese Rekenkamer. “Van een schone Oostzee dromen bijna 100 miljoen mensen. Om dat te realiseren, moeten de betrokken landen de bevoegdheden waarover zij beschikken, beter benutten.”

De grootste vervuiler van de Oostzee is volgens de controleurs de landbouw, en de belangrijkste problemen zijn onvoldoende actie en een gebrek aan doelgerichtheid. Zo is in Polen slechts 5 % van de landoppervlakte aangemerkt als “nitraatgevoelig”, wat inhoudt dat intensieve waterbescherming niet in een voldoende groot gebied wordt toegepast. Anderzijds wordt heel Finland aangemerkt als nitraatgevoelig, wat betekent dat intensieve maatregelen niet worden gericht op de gebieden waar zij het hardst nodig zijn. De controleurs stellen ook dat de vereisten van agromilieuregelingen niet altijd streng genoeg zijn.

Dit persbericht wil slechts de kernboodschap weergeven van het door de Europese Rekenkamer vastgestelde speciaal verslag.

Het volledige verslag is terug te vinden op www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – Woordvoerder T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – Persvoorlichter T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

Ondanks aanzienlijke EU-financiering voor stedelijke afvalwaterprojecten heeft de tenuitvoerlegging van de richtlijn inzake de behandeling van afvalwater vertraging opgelopen en heeft de Europese Commissie niet gezorgd voor tijdige follow-up. Toch is de nutriëntenbelasting uit stedelijke gebieden verminderd.

Gecofinancierde projecten in Rusland en Belarus lijken kosteneffectief. De uitvoering verloopt echter traag en de projecten zijn te klein om aan de feitelijke behoeften te voldoen. Zo is het niveau van nutriëntenverontreiniging uit Kaliningrad het op één na hoogste na Sint-Petersburg, maar geen van de projecten voor water- en milieudiensten die in 2005 voor Kaliningrad waren goedgekeurd is al afgerond.

De controleurs doen een aantal aanbevelingen aan de lidstaten en de Europese Commissie. De Commissie dient het volgende te doen:

- van de lidstaten eisen dat zij de juiste nitraatgevoelige zones aanduiden;
- naleving van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater sneller beoordelen;
- projecten met het oog op de terugdringing van de nutriëntentoevoer naar de Oostzee uit Rusland en Belarus bevorderen.

De lidstaten moeten:

- agromilieuregelingen toespitsen op die gebieden waar de effecten ervan op de vermindering van de nutriëntenbelasting het hoogst zijn;
- de voorschriften van nitraatactieprogramma's vaststellen op basis van de meest recente studies;
- hun afvalwaterinfrastructuur zo efficiënt mogelijk plannen en aanleggen.

Noot voor de redactie:

“Eutrofiëring” is een proces dat zich voordoet wanneer overtollige nutriënten die voornamelijk uit menselijke activiteiten afkomstig zijn, in hoofdzaak stikstof en fosfor, in een waterlichaam terechtkomen. Hoge nutriëntenconcentraties leiden tot sterke bloei van mogelijk toxische algen. Omdat de Oostzee verbonden is met de wereldoceanen via smalle, ondiepe kanalen, kan hetzelfde water wel tot dertig jaar in de Oostzee blijven. Hierdoor kan het stikstof- en fosforgehalte toenemen, waardoor gezondheidsproblemen voor mensen, vissen en dieren en schade aan meren, rivieren, waterbekkens, stromen en wetlands kunnen ontstaan.

Het doel van de kaderrichtlijn mariene strategie van 2008 is, een “goede” milieutoestand van de mariene wateren van de EU te bereiken in 2020. In het kader van die richtlijn moeten de lidstaten samenwerken binnen de regio's en subregio's om de doelstellingen van de richtlijn te verwezenlijken, door bijvoorbeeld waar dit praktisch en passend is gebruik te maken van reeds in het kader van de regionale zeeverdragen bestaande structuren.

Voor de Oostzee is het relevante verdrag het Verdrag van Helsinki (dat wordt uitgevoerd onder toezicht van de Commissie van Helsinki (HELCOM)) en het bijbehorende actieplan voor de Oostzee, waarin de ondertekenende landen ertoe worden verplicht de door hen veroorzaakte nutriëntenbelasting voor de Oostzee te verminderen.

In 2009 nam de Europese Raad een macroregionale strategie aan (de zogeheten EU-strategie voor het Oostzeegebied), die er met name op was gericht de milieubescherming te stimuleren, onder meer door de nutriëntenbelasting af te bouwen, door samenwerking tussen buurlanden en innovatieve oplossingen te bevorderen.

HD-foto's zijn beschikbaar op onze website en mogen worden gebruikt mits de bron wordt vermeld. Eutroof zeewater. Bron: HELCOM, foto genomen door SamuliKorpinen.

Speciaal verslag nr. 3/2016 “Bestrijding van eutrofiëring in de Oostzee: meer en doeltreffender maatregelen nodig” is beschikbaar in 23 EU-talen.